

ASANSÖR

SEKTÖR RAPORU

2022

Sanayi Genel Müdürlüğü

Yayın Yılı 2023

*Bu rapor, T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Sanayi Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanmıştır.
Her hakkı T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığına aittir. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.*

Çalışma Hakkında İletişim Kişileri

Mustafa GÜREL

Sanayi ve Teknoloji Uzmanı

mustafa.gurel@sanayi.gov.tr

Buşra DEMİR

Sanayi ve Teknoloji Uzmanı

busra.kandemir@sanayi.gov.tr

İÇİNDEKİLER

Tablolar Listesi	4
Şekiller Listesi.....	5
Kısaltmalar Listesi	6
YÖNETİCİ ÖZETİ.....	7
1. SEKTÖRÜN GENEL DURUMU	8
2. DÜNYA TİCARETİ VE TÜRKİYE’NİN DÜNYA TİCARETİNDEKİ YERİ	10
3. İŞYERİ SAYISI VE İSTİHDAM	11
4. ÜRETİM ANALİZİ	12
4.1. Üretim Değeri	12
4.2. Katma Değer	12
4.3. Üretim Endeksi	12
5. DIŞ TİCARET ANALİZİ.....	13
6. AR-GE HARCAMALARI	16
7. SWOT ANALİZİ.....	17
8. SONUÇ VE DEĞERLENDİRMELER	18
9. GÜNCEL MEVZUAT VE SEKTÖREL DÜZENLEMELER	19
KAYNAKÇA.....	20

Tablolar Listesi

Tablo 1. Asansör Sektörü Sınıflama Kodları.....	8
Tablo 2. 2022 Yılı Firma ve İstihdam Bilgileri.....	11
Tablo 3. Asansör Sektörü Üretim Değeri	12
Tablo 4. Mevzuat Listesi	19

Şekiller Listesi

Şekil 1. Yıllara Göre Türkiye Asansör Sektörü Dış Ticareti	10
Şekil 2. Sektörün İhracatı.....	13
Şekil 3. Sektörün İhracatının Ülke ve Ülke Gruplarına Göre Oransal Dağılımı.....	14
Şekil 4. Sektörün İhracat Yaptığı Ülke Sayısı.....	14
Şekil 5. Türkiye Asansör Sektörü İthalatı (Milyon Dolar)	15

Kısaltmalar Listesi

AB	: Avrupa Birliği
AR-GE	: Araştırma Geliştirme
GTİP	: Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonu
NACE	: Avrupa Topluluğunda Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması
PROD TR	: Ürün Listesi
SGM	: Sanayi Genel Müdürlüğü
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
TL	: Türk Lirası

YÖNETİCİ ÖZETİ

Türkiye asansör sektörü, 1950’lerden sonra hareket kazanmış ve tamamen ithalat yoluyla ihtiyaçların karşılandığı bir sektör yapısından sıyrılarak kademeli olarak asansör montajı ve aksam imalatında yerli üretimin arttığı bir sektör yapısına dönüşmüştür. Özellikle 1990’lardan sonra artan asansör talebi ile büyümesini ve gelişimini sürdürmektedir.

Türkiye asansör sektörünün cirosu genel olarak diğer sektörlerle göre düşük olmakla birlikte, yerine getirdiği işlev ve asansörün en yaygın ulaşım aracı olarak tercih edilmesi nedeniyle ülke sanayisi, ekonomisi ve istihdamı açısından önemli bir faaliyet alanıdır.

Dünyada gelişen yeni teknolojilerle birlikte Türkiye asansör sektörü de büyük bir değişim sürecine girmiş ve dünya ticaretinde önemli pazar paylarına ulaşmıştır.

Türk asansör sektörünün doğrudan kentleşme ve buna bağlı olarak gelişim gösteren inşaat sektörü ile birlikte düşünülmesi gerekmektedir. Türkiye’deki kentleşme sürecinin devam edeceği, mevcut yapıların yerine depreme dayanıklı yeni yapıların inşa edileceği gibi hususlar dikkate alındığında, inşaat sektörünün faaliyetlerine paralel olarak asansör sektöründeki büyümenin devam etmesi öngörülmektedir. Ortadoğu, Balkanlar ve Afrika ülkelerinde devam eden Türk yatırımları asansör sektörünü pozitif yönde etkilemeye devam etmektedir.

Yüzyılı aşkın bir tecrübe ve geçmişe sahip çok uluslu şirketlerin varlığına ve ulusal asansör sektörünün çok genç olmasına rağmen Türkiye bu alanda önemli bir başarı yakalamış ve iş hacmini oldukça yükseltmiştir.

Bu gelişmenin en önemli sebebi asansör aksam imalatçılarının üretimde verimliliği yakalamış olmalarıdır. Bununla beraber gelişmeye, geliştirilmeye ihtiyacı olan yenilikçilik ve Ar-Ge faaliyetleri sektörün gelecek perspektifinde büyük önem arz etmektedir.

1. SEKTÖRÜN GENEL DURUMU

Asansör sektörü; Asansör Yönetmeliği'nin (2014/33/AB) 5'inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde yer alan tanıma uygun olan asansörlerin ve söz konusu asansörlerde kullanılan aksamların üretimini ifade eder. Bu nedenle ilgili Yönetmeliğin 2'nci maddesinin ikinci fıkrasında sayılan;

- a) Hızı 0,15 m/s'den büyük olmayan kaldırma tertibatlarının,
- b) İnşaat şantiyelerinde kurulan kaldırma tertibatlarının,
- c) Füniküler dâhil olmak üzere kablolu taşıma tesisatlarının,
- ç) Askeri veya polisiye amaçlı özel olarak tasarlanan ve inşa edilen asansörlerin,
- d) Üzerinden iş yapılabilen kaldırma tertibatlarının,
- e) Maden ocağı vinçlerinin,
- f) Sanatsal icraat sırasında sanatçıların kaldırılmasına yönelik kaldırma tertibatlarının,
- g) Taşıt araçlarına monte edilmiş kaldırma tertibatlarının,
- ğ) Makinelere bağlı olan ve makine üzerindeki bakım ve muayene noktaları dâhil olmak üzere, sadece çalışma istasyonlarına erişim amacıyla tasarlanan kaldırma tertibatlarının,
- h) Dişli rayda çalışan trenlerin,
- ı) Yürüyen merdivenler ve mekanik yürüyüş bantlarının ve bunların aksamlarının üretimi

bu rapor kapsamında yer almaz. Asansör sektörüne ilişkin sınıflama kodları Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1. Asansör Sektörü Sınıflama Kodları

Sınıflama	Kod	Tür	Tanım
NACE Rev.2	28.22	Faaliyet	Kaldırma ve taşıma ekipmanları imalatı
NACE Rev.2-Altılı	28.22.11	Faaliyet	Asansör, yürüyen merdiven ve yürüyen yolların imalatı (yeraltında kullanılanlar hariç)
GTİP (HS6)	84.28.10	Ürün	Asansörler, skipli yük kaldırıcıları
GTİP (HS6)	84.31.31	Ürün	Asansör, skipli asansör/yürüyen merdiven aksam, parçaları
PRODTR	28.22.16.30.00	Ürün	Asansörler ve skipli yük asansörleri (Elektrikle çalışanlar)
PRODTR	28.22.16.50.00	Ürün	Asansörler ve skipli yük asansörleri (Elektrikle çalışanlar hariç)

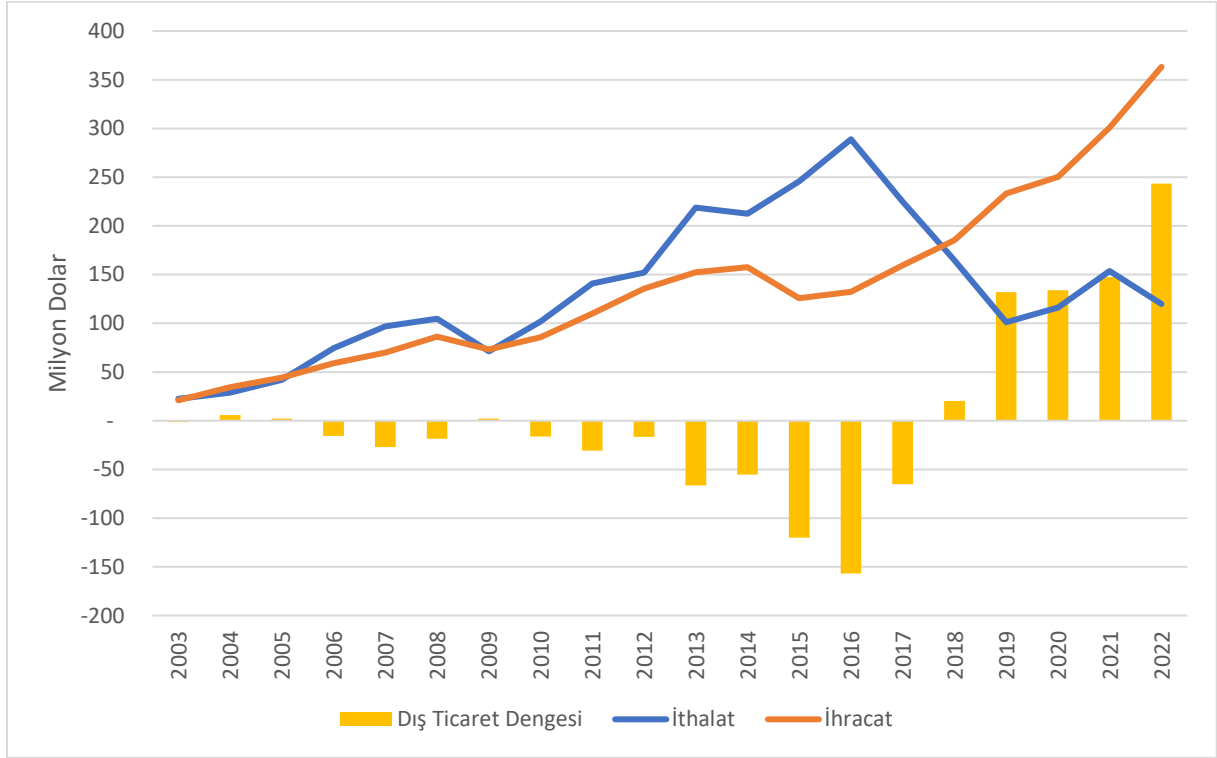

PRODTR	28.22.19.50.00 Ürün	Asansörler, skipli yük asansörleri ve yürüyen merdivenlerin parçaları

2. DÜNYA TİCARETİ VE TÜRKİYE’NİN DÜNYA TİCARETİNDEKİ YERİ

Dünya asansör sektörü 2022 yılı itibarıyla yaklaşık 11,7 milyar dolar ihracat ve 12,2 milyar dolar ithalat olmak üzere yaklaşık olarak 24 milyar dolar değerinde bir dış ticaret hacmine sahiptir. Türkiye 120 milyon dolar ile en fazla ithalat yapan 31. ülke olup dünya ithalatındaki payı %1’dir. İhracatta ise 363 milyon dolar ile 8. sırada olup dünya ihracatındaki payı %3’tür. En fazla ithalat yapan ülke Almanya, en fazla ihracat yapan ülke ise Çin’dir (Şekil 1.).¹

Şekil 1. Yıllara Göre Türkiye Asansör Sektörü Dış Ticareti

Kaynak: Trademap

¹ International Trade Center (ITC)-Trademap veri tabanında yer alan 842810 ve 843131 HS6 kodlarına ait dış ticaret verilerinden elde edilmiştir.

3. İŞYERİ SAYISI VE İSTİHDAM

6948 sayılı *Sanayi Sicil Kanunu* gereği, 2022 yılında sanayi sicil kaydı bulunan asansör montaj firması ve asansör aksam imalat firması sayısı toplam 2.677'dir. Asansör monte eden sayısı 2.342, asansör aksamı üreten imalatçı sayısı 335'tir. Sanayi sicil uygulamaları kapsamında asansör montaj firmaları ve asansör aksam imalatçıları tarafından Sanayi ve Teknoloji Bakanlığına iletilen yıllık işletme cetveli (2022 yılı) verilerine göre sektörde çalışan sayısı 34.946 kişidir. Ayrıca belgelendirme, periyodik kontrol gibi diğer faaliyetlerle birlikte bu alanda çalışan sayısının yaklaşık 40 bin kişi olduğu tahmin edilmektedir. Asansörlerde bakım ve servis hizmetleri için Türk Standardları Enstitüsü tarafından Hizmet Yeterlilik Belgesi verilen firma sayısı 3.061 adettir.

Tablo 2. 2022 Yılı Firma ve İstihdam Bilgileri

PRODTR	Ürün	Firma Sayısı	Çalışan Sayısı
28.22.16.30.00	Asansörler ve skipli yük asansörleri (Elektrikle çalışanlar)	2.260	23.410
28.22.16.50.00	Asansörler ve skipli yük asansörleri (Elektrikle çalışanlar hariç)	82	1.800
28.22.19.50.00	Asansörler, skipli yük asansörleri ve yürüyen merdivenlerin parçaları	335	9.736

Kaynak: SGM Sanayi Sicil Kayıtları

4. ÜRETİM ANALİZİ

4.1. Üretim Değeri

Tablo 3. Asansör Sektörü Üretim Değeri

Üretim Değeri	2021 (TL)	2022 (TL)	2022/21 (%)
Asansör İmalatı	1.383.959.850	3.369.841.740	143,5
Asansör Aksamı	3.350.680.887	6.833.922.880	104,0

Kaynak: TÜİK

4.2. Katma Değer

Türkiye asansör sektörü gerek montaj gerekse bakım ve servis hizmetleri açısından yaygın sektör yapısıyla bölgesel istihdama önemli katkılar sunmaktadır. Ayrıca yıllık kontrollerde etkin olan A tipi muayene kuruluşlarının kendi bünyelerinde sağladıkları istihdam ile önemli ölçüde katma değer yaratmaktadır.

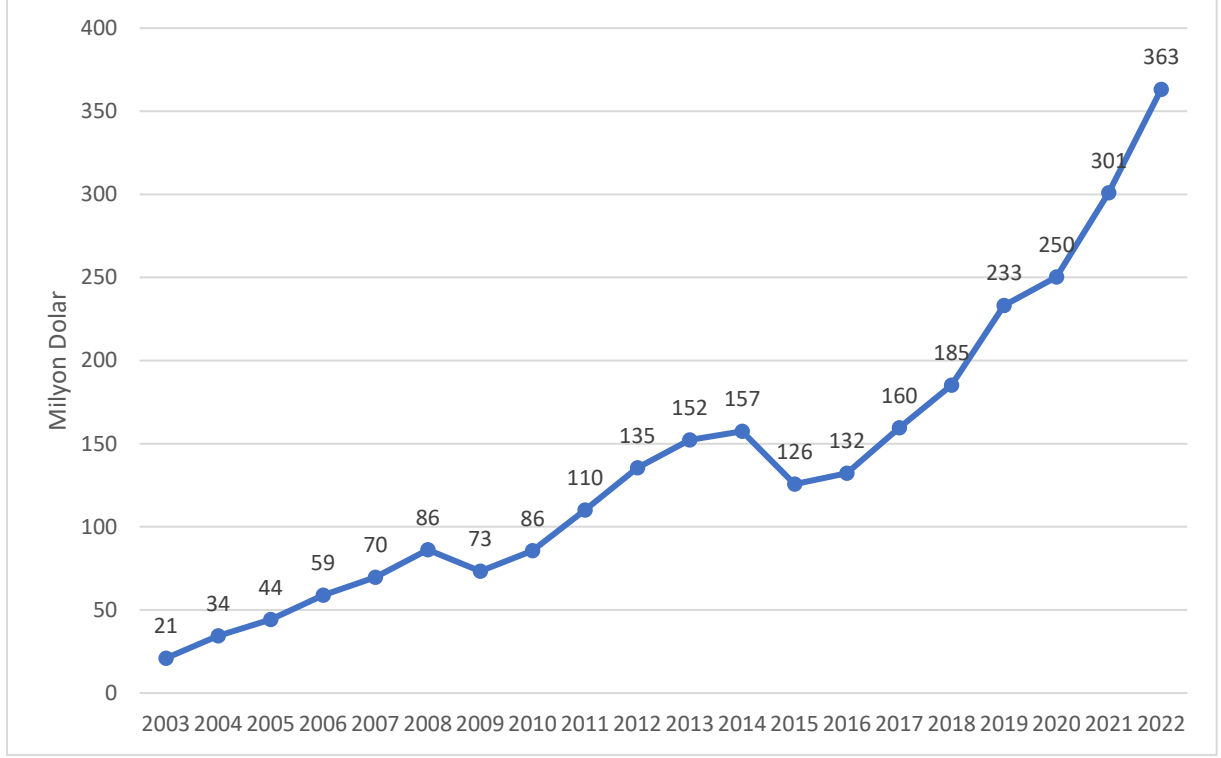
4.3. Üretim Endeksi

Asansör sektörü özelinde üretim endeksi bulunmamaktadır. Türkiye’de yaklaşık olarak 800.000 asansör tesis edilerek hizmete açılmış olup eski ve yeni olarak tanımlanan bu asansörlerin büyük bir bölümü halen kullanılmaktadır. Asansör sektörü faaliyetleri kapsamında yeni asansör montajına ilişkin bir değerlendirme yapılırsa 2013 ila 2018 yılları arasında yükselme eğiliminde olan asansör sayısı pandemi ve ekonomik sorunlar nedeniyle inşaat sektöründe yaşanan gerileme neticesinde 2019 ve 2020 yıllarında düşüş eğilimine geçmiş, 2021 yılında tekrar yükselme eğilimine dönmüştür. 2022 yılında da yeni asansör montajı sayısı artmaya devam etmiştir.

5. DIŞ TİCARET ANALİZİ

Türkiye asansör sektörü ihracatı özellikle 2016-2022 yılları arasında 231 milyon dolarlık artışla önemli bir gelişme göstermiştir (Şekil 2). Aynı zaman zarfında ihracatın en fazla arttığı ülkeler ise Rusya (55 milyon dolar), Cezayir (30 milyon dolar) ve Irak (12 milyon dolar) olmuştur.

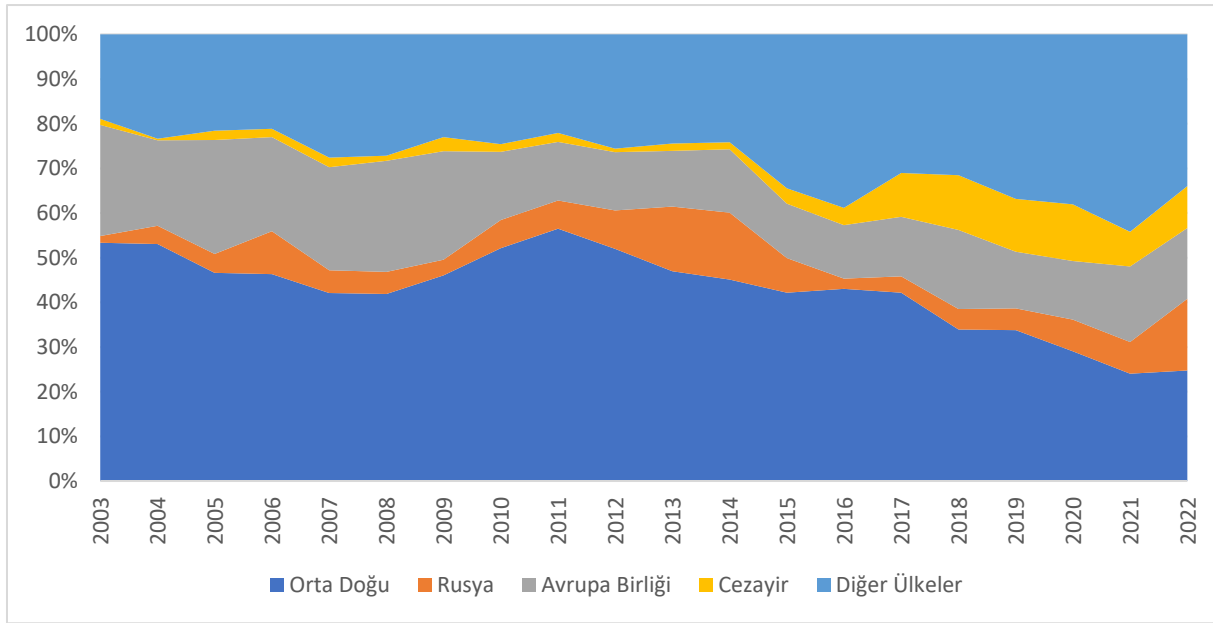
Şekil 2. Sektörün İhracatı

Kaynak: TÜİK

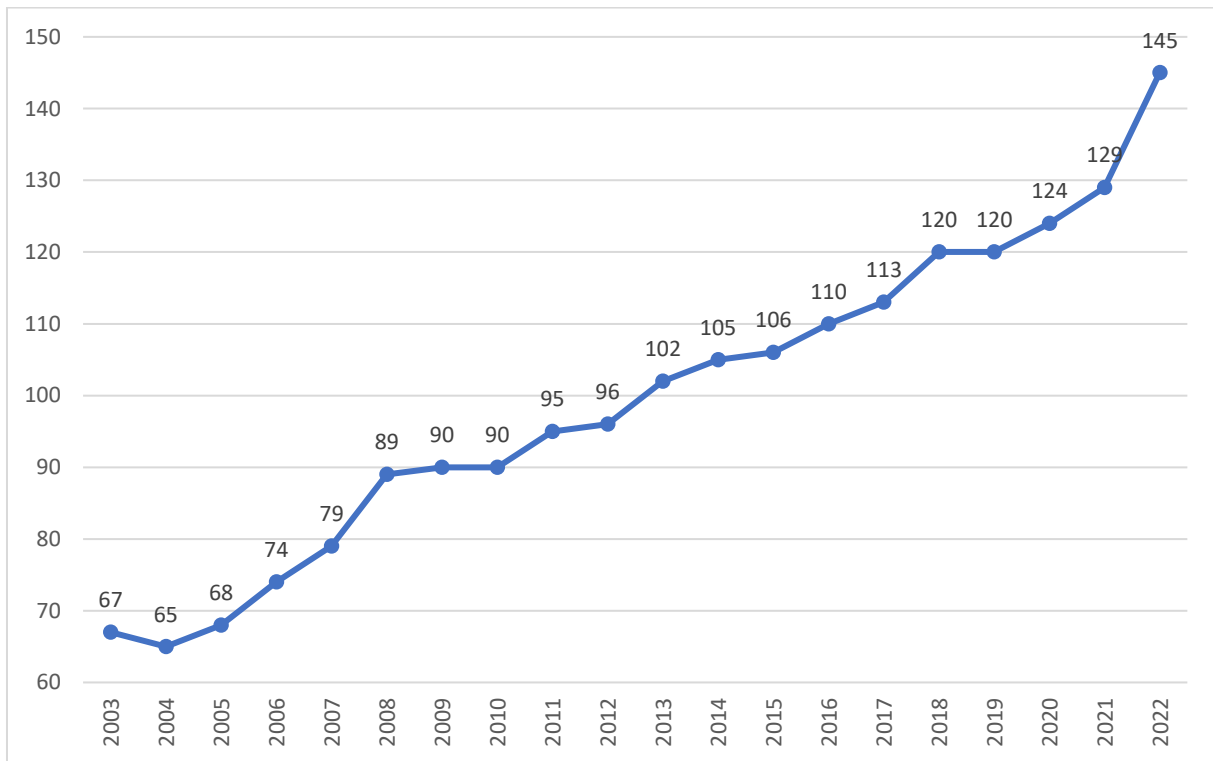
Sektörün ihracatı 2000'li yılların başında büyük oranda Orta Doğu ülkelerine gerçekleşmekle beraber 2011 yılında itibaren ihracat alanının başta Rusya ve Cezayir olmak üzere daha da genişlediği görülmektedir (Şekil 3). Veriler detaylı incelendiğinde ihracatın çok sayıda ülkeye yapılması potansiyel ihracat ağının oldukça geliştiğini göstermektedir (Şekil 4).

Şekil 3. Sektörün İhracatının Ülke ve Ülke Gruplarına Göre Oransal Dağılımı

Kaynak: TÜİK

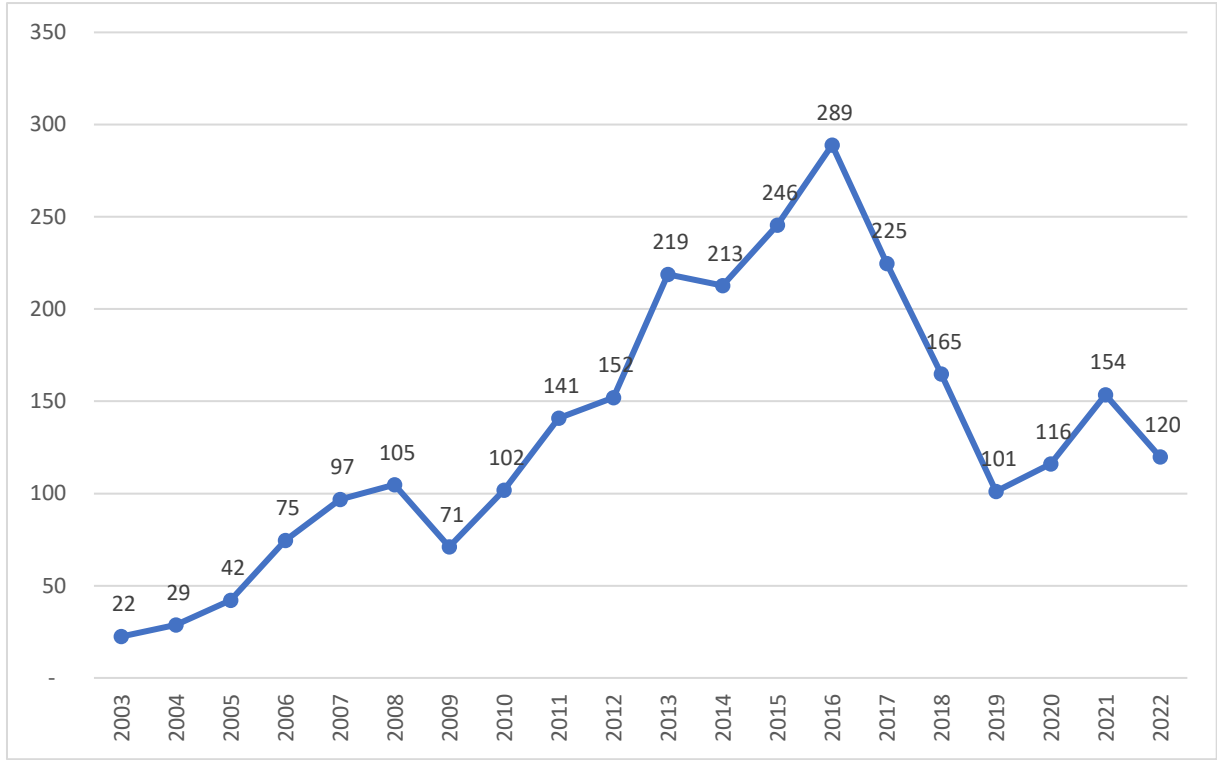
Şekil 4. Sektörün İhracat Yaptığı Ülke Sayısı

Kaynak: TÜİK

Türkiye asansör sektörü ithalatı özellikle 2016-2019 yılları arasında yaklaşık 190 milyon dolar düşüş göstermiştir (Şekil 5). Bu düşüşte en çok payı olan ülkeler; asansörlerde Slovakya (30 milyon dolar) ve İspanya (17 milyon dolar), asansör aksamalarında ise Çin (56 milyon dolar), İspanya (10 milyon dolar) ve İtalya'dır (9 milyon dolar).

Şekil 5. Türkiye Asansör Sektörü İthalatı (Milyon Dolar)

Kaynak: TÜİK

6. AR-GE HARCAMALARI

Bakanlığımız kayıtlarına göre asansör firmaları tarafından kurulu durumda bir Ar-Ge merkezi bulunmamaktadır. Sektörün gerek Bakanlığımız gerekse diğer kurum ve kuruluşların Ar-Ge desteklerinden azami ölçüde faydalanması önem arz etmektedir.

7. SWOT ANALİZİ

Güçlü Yönler

- AB ülkeleri ile ortak eşdeğere sahip bir mevzuatın yürürlükte olması
- Ülkemizdeki dikey yapılarda asansörün en yaygın ulaşım aracı olarak tercih edilmesi
- Ülkemizde artan konut ihtiyacı ve buna bağlı olarak konut üretiminde inşaat sektörünün etkinliğinin artarak devam etmesi
- Asansör sektörünün ülkemizde 81 ilde hizmet sunabiliyor olması

Zayıf Yönler

- İhtiyacın üzerinde imalat ve montaj yapan firmanın bulunması
- Marka değeri olan küresel firmalar ile rekabet edebilme gücünün zayıf olması
- Markalaşmaya gidilememesi
- Bakım, onarım ve servis hizmetlerindeki yetersizlikler
- Sorumluluk seviyesinde birden fazla kamu otoritesinin yer alması nedeniyle uygulamalarda eşgüdümün sağlanamaması
- Sivil Toplum Kuruluşu bilincinin yetersiz olması

Fırsatlar

- Ülkemizde deprem bölgesinde yıkılan veya ağır hasar alan yapıların yerine inşa edilecek olan depreme dayanıklı yapılarda asansör ihtiyacının olması
- Savaş nedeniyle yıkıma uğrayan ve bundan dolayı yeniden inşa edilecek olan şehirleri barındıran bölgeye/bölgelere yakın olunması
- Şehirlerimizde uygulanan kentsel dönüşüm projelerinin artış göstermesi

Tehditler

- İmalat ve montaj firmalarının küçük sermayelerle kurulabilecek bir yapıda olması
- Nitelikli iş gücünün azalma eğiliminde olması
- Eğitimdeki yetersizlikler
- Danışmanlık hizmetlerindeki uygunsuzluklar
- Belgelendirme kuruluşlarının sayısının artması
- Muayene kuruluşlarının sayısının artması

8. SONUÇ VE DEĞERLENDİRMELER

Dünyada ve ülkemizde yaşanan Covid-19 salgını bütün sektörlerde olduğu gibi asansör sektöründe de başta istihdam olmak üzere tedarik, ulaşım, finansman ve performans gibi faktörleri olumsuz şekilde etkilemiştir.

Yeni asansör montajında gerek inşaat sektöründeki durgunluk gerekse mevcut inşaatların yapımına verilen ara sebebiyle özellikle salgının ülkemizde başladığı dönemde ciddi bir düşüş yaşandığı görülmüştür. Aksam imalatçılarının ise büyük çoğunluğunun kapasitelerini düşürmesine ve iç-dış pazardaki daralmalara rağmen, güçlü finansal altyapıları ve ihracata dayalı cirolarında çok büyük değişiklikler yaşanmaması sebebiyle salgın dönemini en az hasarla atlattığı söylenebilmektedir. Servis, bakım ve onarım firmalarının, pandemi sürecinde dahi mevcut hizmetlerin yürütülmesi serbestliğinden faydalanarak faaliyetlerini sürdürme şansı bulması ve gerek onarım ve parça değişimi gerekse modernizasyon işlerinin dikey ulaşımın sürdürülebilirliği açısından önemini koruması söz konusu firmaların salgın döneminden en az şekilde etkilenmelerini sağlamıştır.

İhracat oranlarında ise 2021 ve 2022 yıllarında yurt dışı ile çalışan firmaların ihracatlarında belli oranlarda bir artış olduğu söylenebilmektedir. Sektör bu süreç içerisinde kamu tarafından gerekli görülen bütün tedbirlere uyarak faaliyetlerini sürdürmeye çalışmıştır. Ayrıca asansörün virüs yayılımına etkisi düşünüldüğünde, sektörün bu alandaki Ar-Ge ve inovatif faaliyetleri de insan sağlığı için önemlidir.

9. GÜNCEL MEVZUAT VE SEKTÖREL DÜZENLEMELER

Tablo 4. Mevzuat Listesi

Mevzuat Türü	Resmî Gazete Tarihi ve Sayısı	Mevzuatın Adı
Yönetmelik	29.6.2016 Tarihli ve 29757 Sayılı	Asansör Yönetmeliği (2014/33/AB)
Yönetmelik	6.4.2019 Tarihli ve 30737 Sayılı	Asansör İşletme ve Bakım Yönetmeliği
Yönetmelik	4.5.2018 Tarihli ve 30411 Sayılı	Asansör Periyodik Kontrol Yönetmeliği
Tebliğ	14.6.2017 Tarihli ve 30096	Asansörlerin Tasarımına İlişkin Usul ve Esaslara Dair Tebliğ (SGM: 2017/18)
Tebliğ	25.4.2022 Tarihli ve 31820	Asansör Sanayi Teknik Komitesinin Oluşumu ve Görevleri Hakkında Tebliğ (SGM-2022/11)
Tebliğ	1.8.2016 Tarihli ve 29788 Sayılı	Asansör Periyodik Kontrollerini Gerçekleştirecek Muayene Personelinin Belgelendirilmesine Dair Tebliğ (SGM: 2016/18)

KAYNAKÇA

- SGM Sanayi Sicil Kayıtları
- TÜİK Verileri
- Türk Standardları Enstitüsü Verileri
- Trademap Veri Tabanı